

30 Δεκεμβρίου 2016

Η Ηθική των Μεταμοσχεύσεων

Επιστήμες / Επιστήμη & Θρησκεία

Άγγελος Αλεκόπουλος





Παρά τα θετικά αποτελέσματα και τις προσδοκίες για την παράταση της ανθρώπινης ζωής που υπόσχονται οι μεταμοσχεύσεις το επίτευγμα δεν φαίνεται να είναι τελείως ανώδυνο από πλευράς ηθικής.

Από τη μια αναγνωρίζεται η απόλυτη ανάγκη να εξασφαλισθούν όργανα ζωντανά και υγιή, από την άλλη όμως διαφαίνεται και ο κίνδυνος, εν ονόματι αυτής ακριβώς της εξασφάλισης μοσχευμάτων, να δημιουργηθούν ηθικές παρεκτροπές, όπως είναι η ανακήρυξη των ανεγκέφαλων βρεφών ως νεκρών, η διακοπή της ζωής του δότη ή η επίσπευση του θανάτου του για την όσο το δυνατόν γίνεται ταχύτερη λήψη των μοσχευμάτων. Με δύο λόγια, στη φαντασία του απλού ανθρώπου, έχει δημιουργηθεί το φάσμα μιας ομάδας μεταμόσχευσης που «τριγυρίζει» πάνω από το σώμα ενός ετοιμοθάνατου, έτοιμη να αφαιρέσει ζωτικά όργανα πριν πραγματικά πεθάνει.^[1]

Γίνεται φανερό πόσο ασυμβίβαστη προς την Ορθόδοξη ανθρωπολογία είναι η μηχανιστική θεώρηση του άνθρωπου μέσα από την κοσμική ηθική της ιατρικής όπου αντιμετωπίζονται οι ιστοί και τα όργανα του ανθρώπινου σώματος ως ανταλλακτικά μέσα. Οι ιστοί και τα όργανα δεν αποτελούν απλά υλικά ή εξαρτήματα κάποιας απρόσωπης μηχανής αλλά μέρη και συστατικά στοιχεία της ενιαίας και αδιαίρετης προσωπικής υπάρξεως.^[2]

Η Εκκλησία για το θέμα των μεταμοσχεύσεων δεν έχει λάβει επίσημη θέση, παρ'

ότι είναι ένα θέμα που την αφορά άμεσα. Γι' αυτό πρέπει να γίνει σαφές πως ότι κατά καιρούς ακούγεται ή δημοσιεύεται εκφράζει μεμονωμένες απόψεις που συνήθως προέρχονται από πρόσωπα τα οποία επιθυμούν να συμβάλλουν στο φλέγον ζήτημα και τα οποία έχουν γνώση και εμπειρία της εκκλησιαστικής και της θεολογικής μας παράδοσης. Η Εκκλησία, αντικρίζει τις μεταμοσχεύσεις όπως και κάθε τι που σχετίζεται με την υγεία του ανθρώπου και την πάλη του με τον θάνατο, με ιδιαίτερη συμπάθεια κατανόηση και σοβαρότητα. Αντιλαμβάνεται το μέγεθος του προβλήματος, τις δυνατότητες που παρέχουν οι μεταμοσχεύσεις, ο ρόλος της Εκκλησίας στο θέμα των μεταμοσχεύσεων μπορεί να είναι «κεντρικός και ουσιαστικός».^[3] Το κριτήριο της εκκλησιαστικής ηθικής στις μεταμοσχεύσεις όπως και σε κάθε άλλο προβληματισμό είναι πνευματικό. Αν κάτι βλάπτει την ψυχή ή υποβιβάζει τις πνευματικές αξίες, το απορρίπτει. Ενώ αντίθετα εάν ένα επιστημονικό επίτευγμα είναι συμβατό με την θεολογική παράδοση και διδασκαλία της εκκλησίας το αντιμετωπίζει με την τόλμη της πνευματικής της καινοτομίας. Κάθε τι που υπερβαίνει τον ατομικισμό και την φιλοζωία και συνδέει ανθρώπους με σχέση αμοιβαιότητας και κοινωνίας κάθε τι που αποδεικνύει την υπεροχή της πνευματικής ζωής επί της βιολογικής επιβιώσεως, η Εκκλησία το προστατεύει και το υποστηρίζει.^[4]

Μελετώντας κανείς την πατερική γραμματεία θα διαπιστώσει ότι δεν γίνεται πουθενά λόγος για τις μεταμοσχεύσεις. Αυτό δεν σημαίνει ότι η Εκκλησία δεν έχει λόγο για το θέμα αυτό «Άλλωστε, η πατερική περίοδος δεν εξέλιπε. Κάθε περίοδος είναι πατερική, αρκεί να διασώζει τα ορθόδοξα εκκλησιαστικά κριτήρια ερμηνείας των προβλημάτων και πραγμάτων».^[5] Όλα τα έργα των πατέρων βλέπουν τον άνθρωπο ως δημιούργημα και εικόνα του Θεού με ενιαία ψυχοσωματική οντότητα και με την προοπτική της κατά χάριν θέωσης.

^[1] π. Ιωάννης Μπρεκ, «Βιοηθικά προβλήματα και Ορθοδοξία», περιοδικό Σύναξη, τεύχος 68, Δεκέμβριος 1998, σελ 16.

^[2] Μοναχού Δαμασκηνού Αγιορείτου, Ορθόδοξη Ανθρωπολογία και Μεταμοσχεύσεις Ζωτικών Οργάνων, Αγίου Όρους 2007, εκδόσεις Μυριόβιβλος, σελ.:351

^[3] Μητροπολίτης Μεσογαίας & Λαυρεωτικής Νικόλαος Χατζηνικολάου, Ελεύθεροι από το Γονιδίωμα- Προσεγγίσεις Ορθόδοξης Βιοηθικής, Αθήνα, Κέντρο Βιοϊατρικής Ηθικής και Δεοντολογίας, 2002, σελ.:316

^[4] Νικόλαου Γ. Κοϊού, Βιοηθική, Συνοδικά Κείμενα Ορθόδοξων Εκκλησιών, Κέντρο Βιοϊατρικής Ηθικής και Δεοντολογίας Αθήνα 2007, σελ.:59

^[5] Μητροπολίτου Ναυπάκτου και Αγίου Βλάσιου Ιερόθεου, « Η Θέση της Εκκλησίας για της μεταμοσχεύσεις», στο Εκκλησία και Μεταμοσχεύσεις,

Παρατήρηση: το παρόν κείμενο αποτελεί τμήμα της Διπλωματικής Εργασίας “Βιοηθικά προβλήματα στην Μονάδα Εντατικής Θεραπείας” που εκπόνησε ο κ. Άγγελος Αλεκόπουλος, στο πλαίσιο του προγράμματος “Σπουδές στην Ορθόδοξη Θεολογία” της Σχολής Ανθρωπιστικών Σπουδών του Ελληνικού Ανοικτού Πανεπιστημίου (ΕΑΠ), με επιβλέποντα καθηγητή τον κ. Νικόλαο Κόιο και την οποία η Πεμπτουσία δημοσιεύει με τη μορφή σειράς άρθρων.

[Δείτε το προηγούμενο άρθρο της σειράς κάνοντας κλικ **εδώ**](#)

<http://bit.ly/2iLeA0f>